

CESTA

DOMŮ

MŮŽEME VÁM PORADIT?

Malá praktická pomoc
v těžké době po úmrtí
blízkého příbuzného, kdy
je třeba vyřídit mnoho
neodkladných úředních
záležitostí

Smrt je nepochybně velmi bolestná událost v životě každého z nás. Období po smrti blízkého člověka není jen dobou truchlení a zvykání si na novou realitu bez zemřelého, zároveň je také třeba v tomto období řešit mnoho neodkladných úředních záležitostí ve věcech pohřbu, přepisu smluv, dědictví apod. Předkládáme zde základní informace včetně potřebných kontaktů, které Vám pomohou orientovat se, a usnadní Vám tak nelehké období po smrti blízkého člověka.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

Pokud zemřelý pobíral nebo i jen požádal o příspěvek na péči, je třeba, aby pečující jeho úmrtí písemně ohlásil příslušné krajské pobočce úřadu práce do osmi dnů. Obvykle stačí elektronicky a po obdržení úmrtního listu dodáte na úřad jeho kopii.

Pokud žadatel zemře ještě před tím, než byl příspěvek na péči přiznán, nárok na výplatu nepropadá, nýbrž přechází na osobu či instituci, která žadateli poskytovala sociální péči. Tento přechod nároku na dávku po úmrtí však platí pouze v případě, že bylo v rámci řízení před úmrtím žadatele provedeno sociální šetření.

UKONČENÍ PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI PŘI ÚMRTÍ

Pracovní neschopnost ukončí praktický lékař na základě doloženého úmrtního listu. Potvrzení o trvání pracovní neschopnosti (tvz. lístek na pe-

níze) a nemocenský lístek č. 5 o ukončení pracovní neschopnosti doručí pozůstalý zaměstnavateli. Zaměstnavatel pak vystaví evidenční list důchodového zabezpečení (ELDP) nutný pro vyřízení vdovského a sirotčího důchodu. Zaměstnavatel je současně povinen do 10 dnů od podání žádosti vystavit potvrzení o zdanitelných příjmech.

ŽÁDOST O VDOVSKÝ / VDOVECKÝ DŮCHOD

Vdova (vdovec) má nárok na vdovský (vdovecký) důchod po manželovi (manželce), který byl požívatelem důchodu nebo ke dni smrti splnil podmínku potřebné doby pojištění pro vznik nároku na invalidní nebo starobní důchod a nebo zemřel následkem pracovního úrazu (dle zákona č. 306/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, s účinností od 1. 1. 2010).

Vdovský (vdovecký) důchod náleží po dobu 1 roku od smrti manžela (manželky).

Po uplynutí této doby náleží pouze, pokud pozůstala osoba:

- a) pečuje o nezaopatřené dítě (mladší 26 let),
- b) pečuje o dítě, které je závislé na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo stupni III (těžká závislost), nebo stupni IV (úplná závislost),
- c) pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo stupni III (těžká závislost), nebo stupni IV (úplná závislost),
- d) je invalidní ve třetím stupni,
- e) dosáhla alespoň věku o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk (stanovený podle § 32 výše uvedeného zákona), pro muže stejného data narození nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.

Nárok na obnovení vdovského (vdoveckého) důchodu pro ty, kterým byl důchod přiznán před 1. 1. 2010, se řídí zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. To znamená, že nárok na obnovení důchodu vzniká tehdy, jestliže do 5 let od zániku dřívějšího nároku dovrší vdova 55 let a vdovec 58 let.

Nárok na vdovský (vdovecký) důchod zaniká uzavřením nového manželství.

Žádost o důchod po zemřelém se vyřizuje u *okresní správy sociálního zabezpečení* v místě trvalého bydliště žadatele a to na předepsaných tiskopisech.

Potřebné informace získáte také v *Informačním centru České správy sociálního zabezpečení* na tel. 257 062 860 (pondělí–středa 8.00–17.00, úterý–čtvrtek 8.00–15.30, pátek 8.00–14.00), nebo na www.cssz.cz.

Doklady, které musíte mít s sebou:

- průkaz totožnosti žadatele (občanský průkaz)
- úmrtní list
- oddací list
- důchodový výměr zemřelého
- Váš důchodový výměr, jste-li důchodce

PŘEPIS ZMĚNY STAVU V OBČANSKÉM PRŮKAZU

Tuto změnu provádí *oddělení osobních dokladů na obecním úřadě* v místě trvalého bydliště. Nový občanský průkaz obdržíte do 30 dnů.

Doklady, které musíte mít s sebou:

- průkaz totožnosti žadatele (občanský průkaz)
- úmrtní list

ŽÁDOST O SIROTCÍ DŮCHOD

Sirotčí důchod náleží pouze nezaopatřenému dítěti (viz slovníček), zemřel-li mu rodič, který splňoval ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní nebo starobní důchod, anebo byl ke dni smrti poživitelem starobního, plného nebo částečného invalidního důchodu.

Žádost o sirotčí důchod se vyřizuje u *okresní správy sociálního zabezpečení* v místě trvalého bydliště žadatele a to na předepsaných tiskopisech. Žádost podává zákonný zástupce nezletilého dítěte nebo zletilé nezaopatřené dítě.

Potřebné informace získáte také v *Informačním centru České správy sociálního zabezpečení* na tel. 257 062 860 (pondělí–středa 8.00–17.00, úterý–čtvrtek 8.00–15.30, pátek 8.00–14.00), nebo na www.cssz.cz.

Doklady, které musíte mít s sebou:

- úmrtní list
- rodný list osiřelého dítěte
- doklad o studiu (je-li osiřelé dítě starší 15 let)
- důchodový výměr zemřelého
- doklady prokazující dobu pojištění zemřelého rodiče včetně náhradních dob pojištění, tzn. základní vojenskou službu, dobu studia (v případě, že dosud nebyl poživitelem důchodu), vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání apod.

Informace o dokladech potřebných k žádostem o důchod jsou převzaty z www.portal.gov.cz, kde je možné si ověřit jejich aktuálnost.

Převody smluv na odběr plynu, elektřiny, telefonu a eventuálně dodávku vody se zařizují v případě, že byly uzavřeny se zemřelým příbuzným. Kontaktujte poskytovatele, u kterého byla uzavřena smlouva.

PŘEVOD SMLOUVY O ODBĚRU PLYNU

V případě Pražské plynárenské a. s. si převod můžete vyřídit osobně na *Obchodním středisku Pražských plynáren a. s.* na těchto místech v Praze: U Plynárny 500, Praha 4 nebo Jungmannova 31, Praha 1 v úředních hodinách: pondělí–čtvrtek 9.00–18.00 hodin a pátek 9.00–12.00 hodin.

Další potřebné informace můžete získat na Zákaznické lince: 840 555 333 (pondělí–pátek 8.00–18.00), nebo na www.ppas.cz.

Kontakty na pracoviště v regionech lze získat na Zákaznické lince skupiny RWE: 840 113 355 nepřetržitě, nebo na www.rwe.cz.

Doklady, které musíte mít s sebou:

- průkaz totožnosti žadatele (občanský průkaz), v případě zastoupení druhou osobou plnou moc (formulář plné moci je možné získat na www.ppas.cz v části *elektronické formuláře* nebo v obchodních kancelářích)
- úmrtní list
- bankovní spojení v případě bezhotovostní platby
- spojovací číslo v případě platby formou SIPO

Informace, které musíte znát:

- číslo plynoměru – buď si vezmete s sebou fakturu za úhradu plynu, nebo si opište číslo, které je na štítku na plynoměru
- stav plynoměru – v den, kdy půjdete do plynárny, si opište čísla z počítadla plynoměru

PŘEVOD SMLOUVY O ODBĚRU ELEKTŘINY

Převod smlouvy uzavřené u Pražské energetiky a. s. se vyřizuje v *obchodních kancelářích Pražské energetiky, a. s. v Praze* na adrese: Jungmannova 36/31, Praha 1 a Vladimírova 64/18, Praha 4 v úředních hodinách: pondělí–čtvrtek 9.00–18.00 a pátek 9.00–12.00 hodin. Další potřebné informace můžete získat na Zákaznické lince nebo na tel. 267 055 555, 840 550 055 (pondělí–pátek 7.00–20.00) nebo na pre@pre.cz, www.pre.cz.

Kontakty na pracoviště v regionech lze zjistit na Zákaznické lince Skupiny ČEZ na tel.: 840 840 840 (nepřetržitě) a na www.cez.cz nebo společnosti E.ON na tel.: 800 773 322 (pondělí–pátek 7.00–20.00) a na www.eon.cz.

V případě, že ze zdravotních důvodů je pro Vás obtížné se osobně dostavit k sepsání smlouvy o převodu a dodávce elektřiny, je možné někoho pověřit plnou mocí nebo věc vyřídit písemně.

Doklady, které musíte mít s sebou:

- průkaz totožnosti žadatele (občanský průkaz), eventuálně plná moc pro jinou osobu
- úmrtní list
- poslední vyúčtování odběru elektřiny

PŘEVOD SMLOUVY O DODÁVCE VODY

Zařizuje se pouze v případě, že bydlíte ve vlastní nemovitosti. Vyřizuje se osobně v *Zákaznickém centru Pražských vodovodů a kanalizací, a. s.* na adrese: Dykova 3, Praha 10 v úředních hodinách: pondělí–čtvrtek 8.00–18.00 a pátek 8.00–15.00 hodin. Další informace získáte na *Zákaznické lince*: 840 111 112 (nepřetržitě) nebo na www.pvk.cz (zde naleznete potřebné dotazníky pro případ, že budete řešit převod poštou).

V regionech věc řeší akciová společnost Vodovody a kanalizace sídlící ve větších městech,

kontaktní informace naleznete ve Zlatých stránkách.

V regionech kontaktujte příslušný obecní úřad, kde Vám poskytnou spojení na místního provozovatele sítě.

Doklady, které musíte mít s sebou:

- průkaz totožnosti žadatele (občanský průkaz)
- kopie úmrtního listu
- doklad o vlastnictví (kupní smlouva, výpis z katastru nemovitostí)

PŘEVOD TELEFONU

Smrtí účastníka smlouva s operátorem zaniká. V případě úmrtí klienta nemohou telefonní operátoři žádat po dědicích zaplacení pokuty za předčasně ukončenou smlouvu. Pro převod či ukončení smlouvy je třeba mít s sebou úmrtní list zemřelého.

Ostatní převody majetku, např. nemovitostí, bankovních účtů, vkladních knížek, auta apod., se provádějí až po skončení dědického řízení.

POVINNOSTI PO SMRTI PODNIKATELE

Úmrtím podnikatele jeho podnikání nebo jiná samostatná činnost zaniká. Zákonný dědic, pozůstalý manžel či partner nebo i správce dědictví (právní nástupce) musí tuto událost oznámit a doložit na příslušných úřadech, počínaje živnostenským úřadem.

Přesto je vhodné oznámit tuto skutečnost rovněž na finanční úřad přímo a domluvit se se

správce daně zemřelého podnikatele na postupu vypořádání. Úmrtím OSVČ jeho podnikatelské aktivity nebo jiná samostatná výdělečná činnost končí. Výjimku umožňuje živnostenský zákon, který v určitých případech poskytuje možnost pokračovat v provozování živnosti, a to za podmínek dle § 13 živnostenského zákona (zákon č. 455/1991 Sb.), až do doby rozhodnutí o dědictví. Zákonný dědic nedědí totiž pouze majetek, ale i neuhrazené pohledávky a závazky.

Ať už dědic chce pokračovat v činnosti zůstavitele, nebo ne, je nutné za něj podat daňové přiznání, a to nejdéle do tří měsíců od úmrtí. V daňovém přiznání se vypořádá část kalendářního roku (zdaňovacího období) od jeho začátku do dne úmrtí podnikatele. Následně po dobu dědického řízení je třeba podávat daňová přiznání v řádných lhůtách a poslední přiznání se podá do 30 dnů ode dne skončení dědického řízení, a to za část zdaňovacího období, která uplynula do dne předcházejícího dni skončení dědického řízení.

Povinnost doplatit daně přechází na dědice, jakož i vyrovnání závazků vůči České správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně, kterým je třeba úmrtí podnikatele, a z toho vyplývající změnu lhůty pro podání přiznání k dani z příjmů, nahlásit.

Postupy sestavení přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zemřelého podnikatele se liší v závislosti na tom, zda vedl daňovou evidenci, účetnictví, nebo uplatňoval výdaje paušálem.

POHŘEBNÉ

Pohřebné nyní náleží buď osobě, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která vypravila pohřeb rodiči nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR.

Výše pohřebného je stanovena pevnou částkou ve výši 5 000 Kč. Vyřizuje se na úřadech práce v místě trvalého bydliště žadatele.

Doklady, které musíte mít s sebou:

- průkaz totožnosti žadatele (občanský průkaz)
- úmrtní list
- rodný list dítěte
- potvrzení o studiu (pokud dítě studuje)
- fakturu za vypravení pohřbu (vydá pohřební ústav)
- doklad o zaplacení nákladů spojených s vypravením pohřbu (vydá pohřební ústav)
- doklad o dnu, měsíci a roce pohřbení (vydá pohřební ústav)

ŘÍZENÍ O POZŮSTALOSTI (DĚDICKÉ ŘÍZENÍ)

Dědictví se podle nového občanského zákoníku nabývá smrtí zůstavitele (zemřelého). Dědí se na základě dědické smlouvy, závěti, ze zákona nebo na základě kombinace těchto důvodů. Zůstavitel taktéž může tzv. dovětkem nařídit odkaz, stanovit dědicovi nebo odkazovníkovi podmínku, uložit příkaz.

Řízení se zahajuje obvykle bez návrhu na základě úmrtního listu usnesením místně příslušného soudu, který soudu zašle matrika; méně časté je v praxi zahájení na návrh dědice.

Řízení o pozůstalosti provádí notář ve funkci soudního komisaře; je na něj přenesena pravomoc soudu. Platí tedy, že v prvním stupni provádí

úkony soudu soudem pověřený soudní komisař (notář, příp. jím pověřený notářský kandidát, koncipient, jiný jeho zaměstnanec). Soudního komisaře není možné si vybrat, je stanoven soudem na základě rozvrhu práce; tím se zaručuje nestrannost soudního komisaře. Je ovšem možné, aby zůstavitel povolal správce pozůstalosti či vykonavatele závěti, který bude pozůstalost spravovat až do potvrzení nabytí dědictví. V jiných případech spravují pozůstalost do potvrzení nabytí dědictví dle domluvy dědicové, příp. soudní komisař nařídí jiné opatření.

Úkony soudního komisaře (jeho odměnu), náhradu hotových výdajů příp. úhradu daně z přídané hodnoty platí buď dědic, příp. společně všichni dědicové (není-li dědictví předlužené), nebo stát (v případě likvidace pozůstalosti: při předlužení pozůstalosti).

Po zahájení řízení o pozůstalosti probíhá předběžné šetření, ve kterém si soudní komisař zjišťuje okruh účastníků řízení (dědicové, ev. vypravitel pohřbu, vykonavatel závěti, správce pozůstalosti, věřitelé atd.). Je nutné, aby byly provedeny všechny úkony potřebné pro zjištění stavu zůstavitelova jmění a pro zjištění dědiců, odkazovníků, vykonavatele závěti, správce pozůstalosti a dalších osob, o jejichž právech a povinnostech se v řízení rozhoduje. Soudní komisař za tímto účelem často kontaktuje jednoho z dědiců (většinou osobu, která se postarala o pohřeb zůstavitele), a sdělí, co všechno bude třeba pro vyřízení pozůstalosti učinit; příp. také zajistí evidenci závěti zůstavitele v Centrální evidenci závětí vedené Notářskou komorou ČR a vyrozumí vykonavatele závěti nebo správce pozůstalosti, pokud je zůstavitel povolal, a vyzve je, aby se ujali své funkce.

Soudní komisař má povinnost vyrozumět dědice o jejich dědickém právu a možnosti dědictví odmítnout (ve lhůtě jednoho měsíce, resp. tří měsíců v případě, že dědic má jediné bydliště v zahraničí). Dědic se také může dědictví vzdát ve prospěch jiného dědice; nesouhlasí-li s tím ten, v jehož prospěch se dědic svého dědictví vzdal, k vzdání dědictví se nepřihlíží.

Dědicové se mohou před soudním komisařem v řízení o dědictví dohodnout, jaká bude výše jejich dědických podílů. Soudní komisař dohodu schválí, neodporuje-li tato dohoda zájmu osoby pod zvláštní ochranou. Dědí-li se na základě porřízení pro případ smrti, mohou si dědicové dohodnout jinou výši dědických podílů, než jakou jim zůstavitel vyměřil, jen pokud to zůstavitel výslovně připustil.

Dědic nově odpovídá za veškeré zůstavitelovy dluhy (tj. neodpovídá toliko jen do výše nabytého dědictví), může však – před tím, než dědictví přijme – uplatnit tzv. výhradu soupisu pozůstalosti, na základě níž je úřední autoritou zjišťováno pozůstalostní jmění a určena čistá hodnota majetku v době smrti zůstavitele. Důsledkem uplatnění výhrady soupisu je to, že dědic bude povinen případné dluhy zůstavitele hradit jen do výše nabytého dědictví.

Dědická daň byla k 1. 1. 2014 zrušena.

V případě, že dědic spravuje dědictví do doby potvrzení nabytí dědictví, může učinit úkon přesahující rozsah prosté správy, souhlasí-li s tím ostatní dědici. Nedohodnou-li se dědici nebo je-li dědicem osoba pod zvláštní ochranou, vyžaduje se souhlas soudu.

Zákon o zvláštních řízeních soudních, který nově upravuje dědické řízení (řízení o pozůstalosti), nestanovuje žádné lhůty, ve kterých je soudní komisař povinen provést v řízení o pozůstalosti potřebné úkony; pokud však dochází v řízení k neodůvodněným průtahům, je možné podat stížnost k předsedovi okresního soudu.

SLOVNÍČEK POJMŮ

Nezaopatřené dítěte

Dítě do skončení povinné docházky a příp. i osoba mladší 26 let, pokud se soustavně připravuje na výkon budoucího povolání, či pokud se z důvodu nemoci či úrazu nemůže připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost, příp. pokud z důvodu nepříznivého zdravotního stavu není schopna vykonávat výdělečnou činnost (nikoliv však poživatel invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně). Za nezaopatřené dítě se taktéž považuje po skončení povinné docházky do 18. roku osoba vedená jako uchazeč o zaměstnání, která nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.

Zůstavitel

Zemřelá osoba, která tzv. pořídila pro případ smrti (sepsala závěť, uzavřela dědickou smlouvu, zřídila odkaz).

Pořízení pro případ smrti

Projev vůle zůstavitele, jakým způsobem má být naloženo s jeho majetkem po jeho smrti. Pořízení pro případ smrti jsou závěť, dědická smlouva nebo dovětek. Nedědí-li se na základě dědické smlouvy nebo podle závěti, nastupuje tzv. zákonná posloupnost a dědí zákonní dědicové (pří-

buzní zemřelého a osoby jemu blízké, které zákon dělí pro účely dědění nově do 6 tříd dědiců).

Dovětek

Dovětkem může zůstavitel nařídit odkaz (tj. určit, komu připadne jednotlivá věc/soubor věcí, nikoliv však podíl na pozůstalosti), stanovit odkazovníku či dědicovi podmínku, nebo doložit čas anebo uložit odkazovníku nebo dědicovi příkaz.

Odkazovník

Osoba, v jejíž prospěch zůstavitel odkázal určitou věc/soubor věcí. Odkazovník není dědic, nemá jeho práva a povinnosti, neodpovídá proto ani za dluhy zůstavitele.

Cesta domů poskytuje své služby mimo jiné díky finanční podpoře nadací, hlavního města Prahy, některých státních institucí a díky darům sponzorů a mnoha velkorysých a obětavých lidí.

Projekt je spolufinancován ze státního rozpočtu České republiky. Text odráží výhradně názory autora a MPSV ČR nenesे zodpovědnost za žádné užití informací zde obsažených.

Zpracoval kolektiv Cesty domů

Vydala Cesta domů

Boleslavská 16, 130 00 Praha 3

☎ 283 850 949, 775 166 863

✉ info@cestadomu.cz

🌐 www.cestadomu.cz

Bankovní spojení: 2800193970/2010 Fio banka

Grafická úprava a sazba Studio Designiq

Tisk Tiskárna Flora

© Cesta domů, 6. vydání, 2016

Další informace najdete na www.umirani.cz